

Vattentjänstplan

Ludvika kommun

Dokumentnamn Vattentjänstplan		Dokumenttyp Plan	Omfattning Samtliga nämnder och helägda bolag
Dokumentägare Förvaltningschef KSUF	Dokumentansvarig WBAB	Publicering Kommunala författningssamlingen	
Författningsstöd Lag (2006:412) om allmänna vattentjänster (LAV), Plan- och bygglagen (2010:900), Miljöbalk (1998:808)			
Beslutad KF 2023-12-18, § 91	Bör revideras senast 2028	Beslutsinstans Kommunfullmäktige	Diarienummer 2023/300
Beslutade revideringar	Vad revideringen avsett		Diarienummer vid revideringen
KF 2024-11-04 § 129	Information om aktuell styrgrupp har ändrats under rubriken "Organisation, uppföljning och revidering" på sidan 32, tredje stycket.		2024/186

Styrdokumentstyper i Ludvika kommun

Utöver styrdokumentstyperna nedan finns det i Ludvika kommun lagbundna styrdokument som inte följer denna terminologi. Namn och beslutsinstans för de styrdokumenten styrs istället av gällande lagstiftning.

Dokumenttyp	Definition	Beslutas av	Giltighet	Uppföljning
Policy	Anger kommunens förhållningssätt till något. Långsiktig och övergripande.	Kommunfullmäktige	Tillsvidare	Minst en gång per mandatperiod
Strategi	Hjälper att göra vägval och prioriteringar. Kan innehålla mål och uppdrag.	Kommunstyrelsen eller respektive nämnd	Tillsvidare	Minst en gång per mandatperiod
Riktlinjer	Innehåller konkreta beskrivningar av vad som ska göras och hur det ska göras.	Kommunstyrelsen eller respektive nämnd	Tillsvidare eller beslutad period	Minst en gång per mandatperiod eller då riktlinjen upphör att gälla
Regler	Ska vara konkreta och sätta tydliga gränser.	Fullmäktige, kommunstyrelsen eller respektive nämnd	Tillsvidare eller beslutad period.	Minst en gång per mandatperiod eller då reglerna upphör att gälla

Innehållsförteckning

Styrdokumentstyper i Ludvika kommun	2
1 Inledning	5
1.1 Bakgrund.....	5
1.2 Syfte.....	6
1.3 Lagstiftning och andra styrmedel.....	6
1.3.1 Agenda 2030 och Sveriges miljömål	7
1.3.2 EU:s Vattendirektiv.....	7
1.4 Ansvar och roller.....	9
2 Samhällsutveckling.....	10
2.1 Åtgärder	11
3 VA-policy	11
3.1 Övergripande ställningstaganden	11
3.2 Inom verksamhetsområde för allmän VA-anläggning.....	12
3.3 Utanför verksamhetsområde för allmän VA-anläggning	12
4 VA-ekonomi.....	13
4.1 VA-taxan	13
4.1.1 Reduceringsregler.....	14
4.1.2 Särtaxa	14
4.2 Åtgärder	14
5 VA-försörjning inom verksamhetsområde för allmän VA-anläggning.....	15
5.1 Övergripande planering	16
5.1.1 Dricksvatten – vattenverk, vattentäkt, ledningsnät.....	16
5.1.2 Avlopp – reningsverk, spillvatten- och dagvattenledningsnät	16
5.2 Åtgärder	17
5.3 Hantering av skyfall.....	18
5.3.1 Skyfall	18
5.3.2 Övergripande påverkan	18
5.3.3 Påverkan dricksvattenproduktion.....	19
5.3.4 Påverkan spillvattenrening.....	19
5.3.5 Påverkan ledningsnät.....	19
5.3.6 Åtgärder	20
6 Anslutning till verksamhetsområde för allmän VA-anläggning	20
6.1 Prioriterade områden.....	20
6.2 Modell behovsbedömning	21
6.3 Utbyggnadsplan allmän VA-anläggning	22
6.4 Process utökning av verksamhetsområde för allmän VA-anläggning	27
6.5 Åtgärder	28
7 VA-försörjning utanför verksamhetsområde för allmän VA-anläggning.....	28
7.1 VA-planering utanför verksamhetsområde för allmän VA-anläggning.....	28
7.2 I väntan på allmän VA-försörjning.....	29

7.3	Enskild VA-försörjning	30
7.3.1	Enskilda vattentäkter	30
7.3.2	Små avloppsanläggningar.....	31
7.4	Åtgärder	32
8	Organisation, uppföljning och revidering.....	32
9	Strategisk miljöbedömning	32
10	Sammanställning åtgärder.....	33
11	Ordlista och begreppsförklaring	35

Bilaga 1, Karta utbyggnadsområden

Bilaga 2, Karta utredningsområden

Bilaga 3, Karta bevakningsområden

1 Inledning

1.1 Bakgrund

För att uppmärksamma de framtida utmaningarna och prioritera de åtgärder som är nödvändiga inom Ludvika kommun vad gäller vatten och avloppsfrågor har en strategisk och långsiktig vattentjänstplan tagits fram.

Riksdagen beslutade den 22 juni 2022 om ändringar i lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster genom att komplettera lagens 6 § med:

Vid bedömningen av behovet enligt första stycket ska särskild hänsyn tas till förutsättningarna att tillgodose behovet av en vattentjänst genom en enskild anläggning som kan godtas med hänsyn till skyddet för människors hälsa och miljön.

6 a § Det ska finnas en aktuell vattentjänstplan i varje kommun. Kommunfullmäktige beslutar om antagande och ändring av en vattentjänstplan. Kommunfullmäktige ska minst vart fjärde år pröva om vattentjänstplanen är aktuell med hänsyn till behovet av allmänna vattentjänster.

6 b § En vattentjänstplan ska innehålla kommunens långsiktiga planering av hur behovet av allmänna vattentjänster ska tillgodoses. En vattentjänstplan ska också innehålla kommunens bedömning av vilka åtgärder som behöver vidtas för att de allmänna VA-anläggningarna ska fungera vid en ökad belastning på grund av skyfall. Planen är inte bindande.

6 c § Utöver det förfarande som följer av bestämmelserna om strategiska miljöbedömningar av planer och program i 6 kap. miljöbalken ska kommunen innan den antar eller ändrar en vattentjänstplan

1. på lämpligt sätt och i skäligen omfattning samråda med de fastighetsägare och myndigheter som kan antas ha ett väsentligt intresse av planen, och

2. ställa ut ett förslag till plan för granskning under minst fyra veckor. Kommunen ska informera om utställningen på sin anslagstavla före utställningstidens början. Informationen ska innehålla uppgift om förslaget huvudsakliga innebörd, var det ställs ut samt inom vilken tid och till vem synpunkter ska lämnas. Skyldigheten enligt första stycket 2 gäller inte förslag till ändring av en vattentjänstplan som endast berör ett fåtal fastighetsägare eller annars är av mindre betydelse.

6 d § Kommunen ska ta hänsyn till de synpunkter som kommer in under samrådet och granskningen.

Även i vattenmyndigheternas åtgärdsprogram för vatten 2022–2027 (beslutat av regeringen den 9 juni 2022), anges i åtgärd 5 att kommunerna ska upprätta eller revidera plan för dricksvatten, spillvatten och dagvatten och genomföra åtgärder i enlighet med planen så att miljökvalitetsnormerna för yt- och grundvatten kan följas.

Till vattentjänstplanen finns en VA-översikt för Ludvika kommun som beskriver nuläget gällande VA-försörjningen både inom och utanför

verksamhetsområdet för allmän VA-anläggning. VA-översikten utgör ett underlagsmaterial till vattentjänstplanen.

Vattentjänstplanen har tagits fram på uppdrag av kommunstyrelsens arbetsutskott. Arbetsgruppen som tagit fram planen har bestått av tjänstemän från WBAB WessmanBarken Vatten & Återvinning AB och Kultur- och samhällsutvecklingsförvaltningen.

I Ludvika kommun är Wessman Vatten & Återvinning AB VA-huvudman och WBAB WessmanBarken Vatten & Återvinning AB är det bolag som har driftsansvaret för den allmänna VA-anläggningen.

Vattentjänstplanen skall aktualiseras minst vart 4:e år.

1.2 Syfte

Vattentjänstplanen är en del av kommunens övergripande planering och ska stödja samhällsutvecklingen. Detta medför att de hälso- och miljökrav som ställs på dricksvatten- och avloppshantering kan prioriteras så att största möjliga nytta ges för de ekonomiska insatser som kommer att behövas.

Vattentjänstplanen är ett verktyg för långsiktigt hållbar planering av dricksvatten- och avloppsförsörjningen i hela kommunen. Planen är en strategisk och långsiktig vägledning för den framtida VA-försörjningen.

Genom planen får kommunens förvaltningar och bolag en samordnad planering av VA-försörjningen.

Planen är ett viktigt verktyg för att informera och kommunicera med kommunens invånare gällande försörjningen av dricksvatten och avlopp.

1.3 Lagstiftning och andra styrmedel

Kommunens ansvar för vatten och avlopp styrs av flera lagar. Nedan presenteras kort några av de viktigaste. Till lagarna hör även förordningar och föreskrifter som kompletterar lagarna med detaljerade bestämmelser.

- Lagen om allmänna vattentjänster (LAV) ska garantera att allmän VA-försörjning ordnas ur ett långsiktigt perspektiv. Enligt 6 § LAV är kommunen skyldig att ordna vatten- och avloppsförsörjning om den av hälso- eller miljöskäl behöver lösas i ett större sammanhang. När kommunen bedömer att VA-frågan behöver lösas med en allmän anläggning beslutas om ett verksamhetsområde. Länsstyrelsen har tillsyn över att kommunen fullgör sin skyldighet enligt LAV.
- Plan- och bygglagen (PBL) styr kommunens möjlighet och skyldighet att planera och reglera bebyggelsen. Översiktsplanen är kommunens avsiktsförklaring om hur den fysiska miljön bör användas och fungerar som en riktlinje för bebyggelseutvecklingen. Vid planläggning och i ärenden om bygglov eller förhandsbesked ska bebyggelse lokaliseras till mark som är lämpad för ändamålet med hänsyn till bland annat möjligheterna att ordna vattenförsörjning och avlopp samt förebygga vattenföroreningar.

- Miljöbalken (MB) utgör grunden för vilka krav som kan ställas på utsläpp av avloppsvatten. Lagen styr även kommunens skyldighet att utöva tillsyn över utsläppen. Avloppsvatten ska tas om hand utan risk för att olägenheter för människors hälsa eller miljön uppstår. Miljöbalken reglerar även alla vattentäkter.
- Livsmedelslagen reglerar hanteringen av dricksvatten i vattenverk, distributionen av dricksvatten och hantering av dricksvatten i livsmedelsanläggningar. Det är den som är producerar dricksvatten som ansvarar för att vattenkvaliteten uppfyller de krav som finns. Utöver att reglera kommunens ansvar för vattenkvaliteten som vattenproducent, reglerar lagen även kommunens ansvar för tillsyn.

1.3.1 Agenda 2030 och Sveriges miljömål

Genom Agenda 2030 och EU höjs ambitionstakten på omställning mot en mer hållbar värld där vi behöver tillvarata våra resurser på ett bättre sätt än vad vi gör idag.

De globala hållbarhetsmålen och Sveriges miljömål styr i samma riktning. Hållbarhet har alltid tre dimensioner: den ekonomiska, den sociala och den ekologiska. För en hållbar samhällsomställning tas hänsyn till alla dimensionerna samtidigt. När det gäller miljön handlar de globala målen i Agenda 2030 och Sveriges miljömål om samma utmaningar. Att uppnå miljömålen innebär att vi uppnår den ekologiska dimensionen av Agenda 2030.

1.3.2 EU:s Vattendirektiv

Vattendirektivet (2000/60/EG) infördes för att långsiktigt säkra en hållbar vattenförvaltning inom EU. Det innebär att medlemsländerna ska arbeta med att bevara och förbättra vattenmiljön i grund- och ytvatten. Övergripande ska arbetet vara inriktat på att minska föroreningar, främja hållbar vattenanvändning och förbättra tillståndet för de vattenberoende ekosystemen.

Arbetet med vattendirektivet är indelat i cykler som omfattar sex år. En förvaltningscykel inleds med att vattnet kartläggs och övervakas, underlaget används sedan för att göra en statusklassning, en bedömning av vattnets nuvarande tillstånd. Ytvatten (sjöar, vattendrag, kustvatten) bedöms utifrån begreppen ekologisk och kemisk status. Grundvatten bedöms utifrån kemisk och kvantitativ status, alltså om vattenuttaget är i balans med grundvattenbildningen. Klassningen bygger på insamlad data om vattnen och expertbedömningar.

Statusklassningen ligger i sin tur till grund för miljökvalitetsnormer (MKN), dessa uttrycker den kvalitet en vattenförekomst ska ha vid en viss tidpunkt. Det är Vattenmyndigheten som beslutar vilka miljökvalitetsnormer som ska gälla för respektive vattenförekomst. Målet är att alla vattenförekomster ska uppnå god status till år 2027.

Miljökvalitetsnormerna för yt- och grundvatten är bindande och ska uppnås. Vid planering av hur kommunen ska hantera VA-försörjningen utanför verksamhetsområde för allmän VA-anläggning ska alltid miljökvalitetsnormerna

beaktas. Vid bedömning om VA-försörjningen kan lösas med enskilda anläggningar som inte äventyrar miljökvalitetsnormerna och som inte riskerar att påverka dricksvattentäkter eller miljön negativt så ser man till vilka möjliga tekniker som finns för området, bedömningen utgår inte från de befintliga anläggningarnas skick och funktion. Miljökvalitetsnormerna ska också ligga till grund för utbyggnadsplan och prioritering.

I Sverige har vattenmyndigheterna ett utpekat ansvar för att tillgodose att vattendistriktens sjöar, vattendrag, kustvatten och grundvatten förvaltas på ett hållbart sätt. Vattenmyndigheten tar fram åtgärdsprogram som riktar sig till kommuner och myndigheter. Här beskrivs de åtgärder som bedöms nödvändiga för att de beslutade miljökvalitetsnormerna ska uppnås i tid inom vattendistriktet. Ludvika kommun är berört av tre av landets fem vattendistrikt. Bottenhavets vattendistrikt berör Ludvika kommun till en ytterst liten del. Däremot berörs kommunen av Västerhavets vattendistrikt genom Gullspångsälven och Norra Östersjöns vattendistrikt genom Kolbäcksån och Arbogaån.

För Ludvika kommuns Vattentjänstplan är det främst följande som behöver beaktas:

- Generellt inom hela EU gäller att vattnets beskaffenhet inte ska försämrats.
- I Ludvika kommun finns det tre vattendrag med otillfredsställande ekologisk status eller potential. Den västra delen av Gonäsån är det enda vattendrag som uppvisar otillfredsställande status med avseende på näringsämnen. 38 vattendrag och 21 sjöar uppvisar måttlig ekologisk status. Orsakerna till måttlig status är främst hydromorfologiska faktorer, såsom konnektivitet, hydrologisk regim och morfologiskt tillstånd.
- Samtliga vattendrag och sjöar i Ludvika kommun uppnår ej god kemisk status i den senaste klassningen. Det beror till största delen på att tidigare undantag för kvicksilver och bromerad difenyleter är borttaget. Historiska industriföroreningar förekommer dock i följande ytvatten. I Saxen och de norra delarna av Väsman har det historiskt tillförts metaller från Saxbergets gruva. Området har åtgärdats och metallutsläppen har därför börjat minska. Även Övre Hillen är belastad av tungmetaller från gruvhantering. Dessa härrör främst från Gränsgruvan och Stollbergsområdet i Smedjebackens kommun. Omfattande utsläpp av kvicksilver har historiskt förekommit, framför allt till Marnästjärn, Övre Hillen och Gårlången, men även till Lyviken i Väsman från ABB:s jonventilstillverkning. Utredningar är ej avslutade, vad gäller föroreningarnas omfattning samt vilka åtgärder som ska vidtas. I Övre Hillen är sedimenten dessutom förorenade av PCB, pentaklorfenol, fenoler, ftalater, PAH, kvicksilver och krom. Lyviken i Väsman är även förorenad till följd av kreosotutsläpp fram till slutet av 60-talet.
- I den senaste statusklassningen 2016-2021 bedömdes samtliga undersökta grundvattenförekomster uppvisa god kemisk status och god kvantitativ

status. Risk finns dock för potentiell påverkan av miljögifter i Grangärdeåsen, mellan Malingarna och Västansjö samt i Sunnansjö. I vattnet från Sunnansjö vattentäkt har det tidigare påträffats bekämpningsmedel. Inga kända risker finns för påverkan av näringsämnen eller klorid/sulfat.

- Konsekvenser av förändrat klimat behöver hanteras, såväl dess påverkan för dagvattenhantering som risk för påverkan på dricksvattenförsörjning (t.ex. påverkan vid hög nederbörd). Ökad mängd och intensitet av regn kan påverka avloppsledningsnät och avloppsreningsverk.

I vattenmyndighetens förslag till åtgärder 2022 – 2027 framgår främst följande som har koppling till kommunens vattentjänstplan;

- Kommunens översiktsplan ska redovisa hur vattenanvändningen hanteras i syfte att följa miljökvalitetsnormer. Samarbete ska ske mellan kommuner om övergripande vattenförvaltning samt att samråd ska ske med länsstyrelse.
- Skydd av allmänna och enskilda vattentäkter som försörjer fler än 50 personer eller där vattentäktens uttag är mer än 10 m³/dygn.

1.4 Ansvar och roller

Kommunen har genom kommunfullmäktige det övergripande ansvaret för VA-försörjningen. Kommunfullmäktige beslutar om långsiktig VA-planering, verksamhetsområde, allmänna bestämmelser VA och taxekonstruktion. Kommunen har en skyldighet att fördela ansvaret för vatten och avlopp internt så att de krav som finns i lagen om allmänna vattentjänster, miljöbalken samt plan- och bygglagen uppfylls. Ansvaret för det löpande arbetet är fördelat på VA-huvudmannen (Wessman Vatten & Återvinning) samt Kultur- och samhällsutvecklingsförvaltningen.

- VA-huvudman (Wessman Vatten & Återvinning) har ansvar för det som ligger inom ett verksamhetsområde för allmän VA-anläggning. VA-huvudmannen är ägare av den allmänna VA-anläggningen, vatten- och avloppsverk, pumpstationer och ledningar. VA-huvudmannen ansvarar därmed för drift, underhåll och utveckling av den allmänna VA-anläggningen.
- Kommunen ansvarar genom sina nämnder för bebyggelseplanering, tillstånd och är tillsynsmyndighet enligt miljöbalken samt har en central roll vid planering, tillsyn och kontroll av VA-anläggningar, både allmänna och enskilda. Genom sitt tillsynsansvar fångar kommunen upp behov utanför verksamhetsområden. Kommunen har ansvar att aktualisera Vattentjänstplanen minst varje mandatperiod.
- Länsstyrelsen har överlåtit tillsynsansvaret för större allmänna VA-anläggningar till myndighetsnämnden miljö och bygg. Nämnden ska se till att kommunen ordnar och vidmakthåller en allmän VA-anläggning där det behövs. Länsstyrelsen kan förelägga kommunen om utbyggnad av allmän VA-anläggning, om behov finns.

Ansvarsområden inom kommunen för VA-frågor

Ansvarsområde	Ansvarig
Övergripande	Kommunfullmäktige
Fysisk planering	Kultur- och samhällsutvecklingsförvaltningen
Huvudman allmän VA-anläggning	Wessman Vatten & Återvinning AB
Drift och underhåll av allmän VA-anläggning	WBAB WessmanBarken Vatten & Återvinning AB
Tillsyn större allmänna VA-anläggningar	Myndighetsnämnden miljö och bygg
Tillsyn mindre allmänna VA-anläggningar	Myndighetsnämnden miljö och bygg
Tillsyn enskild VA-anläggningar	Myndighetsnämnden miljö och bygg
Drift och underhåll enskild VA-anläggningar	Fastighetsägare

2 Samhällsutveckling

Ludvika kommun är i en expansiv fas med flera stora företag som går bra och har behov av att anställa fler medarbetare i Ludvika, därtill finns möjlig nyetablering av gruvverksamhet. Kommunen räknar med att befolkningen ökar kommande år.

Ludvika kommun har idag en delvis mycket gles bebyggelsestruktur där de flesta tätorter ligger i kommunens östra del. Störst tryck och efterfrågan på nya exploateringar är i och kring Ludvika tätort tillsammans med Grängesberg. Till exempel planerar kommunen för nya bostäder i centrum på Stora Hillänget och Väsmanstrand samt nya industrier på Björnmossens industriområde. Även nya handelsetableringar på Lyviksberget kan vara aktuellt. Störst fokus på och störst utbyggnad bör ske kring Ludvika tätort på mark med bra förutsättningar för att exploateras tillsammans med förtätning där det är möjligt.

Kommunen ska arbeta för att förtäta på ett smart och hållbart sätt genom att exploatera mark som idag inte nyttjas. Exploatering ska i första hand ske där nödvändig infrastruktur, kollektivtrafik och annan service redan finns. Däremot bör inte mark som är viktig ur en hållbar mark- och vattenanvändning exploateras. Kommunen har höga naturvärden vilket behöver tas hänsyn till vid exploatering.

På landsbygden bör utvecklingsinsatserna primärt koncentreras till kommunernas mindre tätorter där viss efterfrågan finns. I de mindre tätorterna finns det gott om plats för komplettering av olika upplåtelseformer och förtätning. Flera av de mindre tätorterna tillsammans med flera byar har höga kulturvärden och det bör tas i beaktning vid nybyggnation.

I samband med nya exploateringar ska alltid hänsyn tas till miljö- och klimatpåverkan genom till exempel hantering av dagvatten genom lokalt omhändertagande, möjligheter för solceller på tak eller andra liknande typer av

åtgärder för att minska exploateringens miljö- och klimatpåverkan. I vissa fall kan kompensatoriska åtgärder genomföras.

2.1 Åtgärder

Under perioden 2024 – 2028 är följande åtgärder prioriterade:

Åtgärd	Motiv	Kommentarer
Vid revidering av översiktsplanen ska denna uppdateras med skydd för vattentillgångar i Ludvika kommun samt nya och befintliga vattenskyddsområden	Stöd vid planering, exploatering, bygglov och tillståndsgivning Stödja Vattenmyndighetens åtgärdsprogram 2022-2027 Stödja nationella och regionala miljömål Stödja VA-policyen	Restriktioner för markanvändning och annan verksamhet som kan medföra risk för pågående eller framtida uttag av dricksvatten.
Utveckla kravet på vad en VA-utredning behöver innehålla i samband med planering av nybyggnation	Att VA-försörjning kommer in tidigt i plan- och byggprocessen.	Säkerställa att kapacitet och kvalitet finns för tillkommande bebyggelse.
Ta fram nödvattenplan	Klargöra i vilken omfattning samt hur nödvatten ska distribueras vid en samhällsstörning avseende dricksvatten	Plan ska finnas vid krissituation så att kommunen vet vilka abonnenter som är viktiga samt hur vi ska agera och organisera oss
Ta fram kommunal vattenförsörjningsplan	Säkerställa tillgången till vattenförekomster för dricksvattenförsörjningen i kommunen.	Den kommunala vattenförsörjningsplanen tas fram med stöd av den regionala vattenförsörjningsplanen

3 VA-policy

I VA-policyen anges kommunens ställningstaganden gällande VA-försörjning. VA-policyen ska skapa förutsättningar för att uppnå en långsiktigt hållbar VA-försörjning utifrån de lokala förutsättningarna och med beaktande av miljömässiga, sociala och ekonomiska aspekter.

3.1 Övergripande ställningstaganden

- VA-försörjningen ska stödja en bebyggelseutveckling i linje med kommunens övergripande mål och fysiska planering. Planering och lokalisering ska underlätta en långsiktigt hållbar VA-försörjning.
- Kommunen ska bedriva en långsiktig och förvaltningsövergripande VA-planering inom och utanför verksamhetsområdet för allmän VA-anläggning.

VA-planeringen ska finnas med i ett tidigt skede vid kommunens fysiska planering.

- För en långsiktig och säker dricksvattenförsörjning ska viktiga vattenförekomster ha skyddsföreskrifter och skyddsområde. Föreskrifter och skyddsområden ska uppdateras vid behov så att de är aktuella och har erforderlig utbredning.
- Utifrån ett beredskaps- och sårbarhetsperspektiv ska en nödvatten- och reservvattenförsörjning säkerställas.
- Alla fastigheter i kommunen med behov av avloppsförsörjning ska vara anslutna till en anläggning (enskild, gemensam eller allmän) som är godkänd enligt miljöbalken gällande både utformning och drift.
- Genom information, rådgivning och tillsyn ska kommunen tillse att enskilda, gemensamma och allmänna avloppsanläggningar uppfyller gällande krav på rening och utformning.
- Avloppshantering ska inte påverka eller riskerar påverka dricksvattenförsörjning.
- Hållbar dagvattenhantering innebär att ta hand om dagvattnet på ett naturligt sätt som kännetecknas av infiltration, fördröjning, trög avledning samt en höjdsättning av bebyggelse och markanläggningar till skydd mot översvämningar. Föroreningar i dagvatten är viktigt att hantera för att säkerställa att miljö kvalitetsnormerna (MKN) för vattenförekomster följs.
- Kommunens och VA-huvudmannens gemensamma arbete med en långsiktig VA-försörjning ska styras av god planering och kommunikation med medborgarna.

3.2 Inom verksamhetsområde för allmän VA-anläggning

- Driftsäkerhet ska upprätthållas och en förnyelse- och underhållsplanering ska finnas som ger en långsiktigt hållbar allmän VA-anläggning.
- För en god hushållning med naturresurser eftersträvas en ökad återanvändning av avloppsresurser.
- Inom allmänt VA-område ska mängden tillskottsvatten och dräneringsvatten i spillvattenledningar minimeras.

3.3 Utanför verksamhetsområde för allmän VA-anläggning

- Tillsyn enligt miljöbalken ska prioriteras till de områden där det föreligger eller riskerar föreligga olägenheter för människors hälsa och miljön. Kommunen ska genom tillsyn ställa krav på åtgärder av bristfälliga avlopp.
- Standarden på enskilda VA-anläggningar ska vara känd av såväl tillsynsmyndigheten som berörda fastighetsägare.

- Enskild VA-försörjning ska uppfylla gällande krav och fastighetsägare och föreningar ska ta ansvar för sina anläggningars påverkan på människors hälsa och omgivande miljö.

4 VA-ekonomi

Behovet av närstående och framtida investeringar kopplade till den allmänna VA-anläggningen är mycket stort. Behov finns gällande:

- Reinvesteringar i befintlig infrastruktur (ledningar, verk och tillhörande anordningar)
- Exploateringar – anslutning av nya fastigheter och eventuella kapacitetsökningar.
- Anslutning av befintliga fastigheter med behov av allmän VA-försörjning.
- Investeringar för att klara nya krav (myndighetskrav)
- Klimatanpassning (höga flöden, skyfall, torka)

Mycket av den nuvarande infrastrukturen för allmänna vattentjänster som är ålderstigen finansierades till stor del av statsbidrag. Framtida investeringar kommer inte finansieras av statsbidrag utan i hög grad lånefinansieras och skrivs av. De kapitalkostnader som belastar budget behöver finansieras av avgifter via kommunens VA-taxa.

4.1 VA-taxan

Generellt för tjänster inom kommunal verksamhet ska självkostnadsprincipen gälla, vilket innebär att man inte ska betala mer än vad som krävs för att täcka kostnaderna för tjänsten.

Lagen om allmänna vattentjänster (LAV) reglerar såväl VA-huvudmannens skyldighet som rättighet att ta ut avgifter. 34 § anger att VA-avgifternas belopp och hur avgifterna ska beräknas ska framgå av en VA-taxa. Det totala avgiftsuttaget får inte överstiga de kostnader som är nödvändiga för att ordna och driva VA-anläggningen (30 § LAV), vilket innebär att självkostnadsprincipen gäller. Avgifterna ska bestämmas så att kostnaderna fördelas på de avgiftsskyldiga enligt vad som är skäligt och rättvist (31 § LAV).

VA-taxans två avgiftstyper

Anläggningsavgift, engångsavgift för täckande av kostnad för att ordna en allmän VA-anläggning. Betalas när förbindelsepunkt är upprättad och meddelad fastighetsägaren.

Brukningsavgift, periodisk avgift för täckande av drift- och underhållskostnader, kapitalkostnader för investeringar eller andra kostnader för en allmän VA-anläggning som inte täcks av en anläggningsavgift.

Anläggningsavgift

Riktvärdet för anläggningsavgiftens nivå är att den ska täcka den genomsnittliga kostnaden för utbyggnad av VA (ledningsnät och upprätta förbindelsepunkt, FP) till en fastighet i kommunen, samt därutöver täcka direkta kostnader i

samband med själva anslutningen (till exempel installation av vattenmätare och upprättande av abonnentregister). Anläggningsavgiften kan också bidra till finansiering av nödvändiga kapacitetsåtgärder i VA-anläggningen, det vill säga i vattenverk, avloppsreningsverk och huvudledningar.

Om anläggningsavgiften i gällande VA-taxa inte täcker kostnaden för anslutning av nya/befintliga fastigheter och särtaxa inte får tillämpas måste kostnaderna täckas av VA-kollektivet via brukningstaxan.

4.1.1 Reduceringsregler

Förutom att anläggningsavgiften ska täcka huvudmannens investeringar enligt ovan ska den också vara rättvis och skälig. Reduceringsregler ska finnas, dvs. avgiften ska fördelas på olika avgiftsändamål (dricksvatten, spillvatten och dagvatten). En fastighet som t.ex. bara har spill- och dagvattenservis, men inte allmänt vatten, ska betala en lägre avgift än den som har samtliga avgiftsändamål. Orsaken är att VA-huvudmannens kostnader och fastighetens VA-nytta är lägre.

4.1.2 Särtaxa

Principen för avgiftssättning i taxan bygger på en tolkning av 31 § LAV om fördelning ”enligt vad som är skäligt och rättvist” mellan fastighetsägarna inom VA-kollektivet. Det finns också bestämmelser om att nyttoprincipen kan - och ska - frångås om kostnaden för viss eller vissa fastigheter på grund av särförhållande i beaktansvärd omfattning avviker från det normala. Detta kallas för särtaxa och tillämpas huvudsakligen för anläggningsavgifter men kan även tillämpas för brukningsavgifter.

En särtaxa ska tillämpas om följande två kriterier är uppfyllda samtidigt:

1. Kostnaderna avviker beaktansvärt i jämförelse med andra områden.
2. Avvikelsen beror på särförhållanden kopplat till området.

Det räcker alltså inte att enbart kostnaderna avviker, utan avvikelsen måste bero på unika fysiska VA-förhållanden kopplade till området som ska byggas ut. Detta är klargjort i rättspraxis. Vad som anses som särskilda omständigheter eller särförhållanden skiljer sig från kommun till kommun och här lämnar inte rättspraxis några entydiga svar. Därför måste de fysiska förutsättningarna och omständigheterna utredas i varje specifikt fall.

Ur rättspraxis framgår vägledning för vad som kan utgöra ett särförhållande. Det är inte heltäckande utan det kan finnas annat som inte prövats.

4.2 Åtgärder

Under perioden 2024 – 2028 är följande åtgärder prioriterade:

Åtgärd	Motiv	Kommentarer
Ta fram riktlinjer för kostnadstäckning via VA-taxans anläggningsavgift vid	Bestämma hur stor andel av anslutningskostnaden som ska täckas av anläggningsavgiften.	Idag ligger täckningsgraden ofta på 30 – 40 %

anslutning till den allmänna VA-anläggningen	Anpassning till 31 § LAV om fördelning "enligt vad som är skäligt och rättvist" mellan fastighetsägarna inom VA-kollektivet.	
Ta fram en långsiktigplan för taxeutveckling gällande både anläggningsavgiften och brukningsavgiften	Skapa en bra fördelning gällande utvecklingen av VA-taxans avgifter. Ge en långsiktig finansiering av drift och investering i den allmänna VA-anläggningen.	Investeringar i den allmänna anläggningen kommer att påverka brukningstaxan. Ökad kontroll över kostnader för vattentjänsterna ger bättre möjlighet att planera för en jämn och förutsägbar taxeutveckling.

5 VA-försörjning inom verksamhetsområde för allmän VA-anläggning

I Ludvika kommun är allmän VA-försörjning främst utbyggd i orterna/samhällena runt sjön Väsman, i Grängesberg och i Fredriksberg. Antal personer som har tillgång till allmän VA-försörjning är cirka 23 300 personer, vid årsskiftet 2022/2023 uppgick hela Ludvika kommuns befolkning till cirka 26 350 personer. Det innebär att 88 % av kommunens befolkning är anslutna till allmän VA-försörjning.

Befintlig VA anläggning

Inom Ludvika kommun finns det i dagsläget fem stycken vattenverk varav ett utgör reservvattentäkt. Antalet avloppsreningsreningsverk är sex stycken. Dessutom finns inom kommunen ett mindre vattenverk i Nittkvarn som försörjer Yxsjöberg och Ljusnarsbergs kommun är VA-huvudman.

Ledningsnätet har under de senaste fem åren ökat till följd av de utbyggnader som skett, se 5.1. För 2022 uppgick huvudledningsnätet totalt till 884 km, varav 390 km vattenledningar, 361 km spillvatten-/avloppsledningar samt 133 km dagvattenledningar. VA-huvudmannens del av servisledningar dvs. från huvudledning till förbindelsepunkten för fastigheten är inte medräknat i längdstatistiken.

Under 2022 skickades det ut från vattenverken cirka 3,9 miljoner kubikmeter vatten till ledningsnätet, debiterad mängd var cirka 2,7 miljoner kubikmeter. Det betyder en vattenförlust på cirka 30 %.

Under 2022 mottog reningsverken totalt 4,3 miljoner kubikmeter avlopp, medan den debiterade mängden var 2,3 miljoner kubikmeter. Vilket betyder ett tillskott på 45 % av ovidkommande vatten (exempelvis inläckage av högt grundvatten, felkopplade ledningar, inkopplat dränvatten) i spillvattenledningarna mellan kund och reningsverk.

Uppföljning av VA-verksamheten utifrån myndighetskrav, tillsyn, kvalitet, uthållighet, energi och miljö sker via miljörapporter samt via statistik och nyckeltal i datasystemet VA web.

5.1 Övergripande planering

Kommunfullmäktige i Ludvika antog i mars 2017 en VA-plan med utbyggnadsområden för Ludvika kommun. VA-huvudman har sedan VA-planens antagande färdigställt utbyggnaden av allmän VA-försörjning till flertalet i VA-planen upptagna områden, påbörjat utbyggnad och påbörjat processen med att besluta om verksamhetsområde för VA.

Områden som har blivit utbyggda är:

- Saxhyttan/Östersaxen, cirka 120 fastigheter
- Dröverka, cirka 100 fastigheter
- Kyrkviken, cirka 40 fastigheter

Verksamhetsområde har beslutats för Södra Saxdalen och där pågår utbyggnad av en allmän VA-anläggning under 2023. Det är cirka 45 fastigheter som kommer att anslutas.

För Västansjö i Grangärde pågår processen med att bilda verksamhetsområde (VO) för vatten och spillvatten. Kommunfullmäktige väntas ta beslut om VO under 2023, med byggstart vintern 2023/2024. Antal fastigheter som kan anslutas är cirka 100 st.

För Halvars i Gonäs pågår utredning om verksamhetsområdets omfattning.

5.1.1 Dricksvatten – vattenverk, vattentäkter, ledningsnät

Under de senaste åren har det påbörjats utredningar och nya kommer att startas upp för att säkerställa den allmänna vattenförsörjningen inom Ludvika kommun. Det kan vara t.ex. omarbetning och modernisering vattenskyddsområden, reservvattenförsörjning, möjligheten till reservkraft etc.

Arbete pågår med att installera fjärravlästa vattenmätare hos kunderna, dessa mätare har möjlighet att lokalisera vattenläckor både inom fastigheter och i VA-huvudmannens ledningsnät.

5.1.2 Avlopp – reningsverk, spillvatten- och dagvattenledningsnät

Avloppsreningsverken i Ludvika kommun står för kommande utmaningar vad gäller utökade reningskrav samt anpassningar till nya regelverk. EU-kommissionen har t.ex. förslagit ett reviderat avloppsdirektiv som, bland annat, Sverige haft för remiss. Skulle denna revidering av avloppsdirektivet fastställas så innebär det en utökning av läkemedelsrening samt rening av vissa miljöföroreningar. Samtidigt kräver avloppsreningsverken anpassningar i takt med att fler områden ansluts till det kommunala VA-nätet och belastningen på anläggningarna ökar.

Det finns ett stort behov av åtgärder på spillvattennätet för att minska tillskottsvatten till reningsverken och förhindra utsläpp av bräddat avloppsvatten. En utbyggnad av dagvattenledningar är också ett led i att minska inkommande flöden till reningsverk.

En nyckelfaktor för ett väl fungerande förnyelse- och saneringsarbete av ledningsnät är att det finns personalresurser avsatta för att kunna få effektivitet och ett bra utfall i arbetet. Under 2022 har det anställts en VA-tekniker för

arbete enbart med förnyelse och sanering av befintligt ledningsnät. Det har även under 2022 köpts in en egen filmbuss (med inspektionsutrustning för ledningsnät) och en auktoriserad rörinspektör har utbildats för att kunna göra egna filmningar av ledningsnätet.

En arbetsmodell kommer att tas fram för att på ett effektivt och bra sätt kunna ta fram och revidera förnyelseplaner de kommande åren. Arbetsmodell skulle kunna omfatta åtgärder som:

1. Flödesmätning.
2. Filmning av ledningar vid rätt tillfälle med egen filmbuss.
3. Anslutningskontroller av fastigheter (rökning, filmning).
4. Plan för utbyggnad av dagvattenledningar
5. Uppföljning att fastighetsägare ansluter till upprättade förbindelsepunkter för dagvatten.

Arbete med dagvattenhantering inom Ludvika kommun har slagits fast i ”Handbok för dagvattenhantering” som togs fram under 2020. Det fortsatta arbetet med dagvatten kommer att följa de rutiner som fastslagits i handboken gällande ansvar och fördelning av kostnader.

5.2 Åtgärder

Under perioden 2024 – 2028 är följande åtgärder prioriterade:

Åtgärd	Motiv	Kommentarer
Upprätta krisberedskapsplan för dricksvattenförsörjningen	Planen ska ge praktiskt stöd i arbetet med att skapa en robust och säker dricksvattenförsörjning.	I enlighet med Livsmedelsverkets handbok i krisberedskap och civilt försvar för dricksvatten
Ta fram förnyelseplaner för befintliga VA-anläggningen (vattenverk, reningsverk ledningsnät)	Säkerställa långsiktigt VA-försörjning Stödja VA-policy Underlag till långsiktig ekonomisk plan	Minska driftstörningar samt minska vattenförluster och tillskottsvatten
Ta fram en plan för att säkerställa att VA-huvudmannen har nödvändiga tillstånd eller avtalsrätt för ledningsnätet	För att säkerställa framtida rättighet/tillträde till ledningsnätet.	Ledningsrätter kräver omfattande lantmåteriförrättningar
Översyn av nuvarande verksamhetsområden och dess indelning i vatten-, spill- och dagvatten	Verksamhetsområdet för respektive vattentjänst ska ha rätt omfattning.	Behovet av de olika vattentjänsterna behöver tydliggöras.
Genomgång och aktualisering av vattenskyddsområden med vattenskyddsföreskrifter	Skydda vattentäkter från föroreningspåverkan. Stödja kommunens VA-policy.	Höjd säkerhet vid leverans av dricksvatten. Begränsningar i mark- och vattenanvändning inom skyddsområdet

Stödja Västerhavets vattendistrikt åtgärdsprogram.
--

5.3 Hantering av skyfall

5.3.1 Skyfall

Skyfall definieras enligt Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (SMHI) som, ett regn med regnvolym om minst 50 mm/tim eller 1 mm/min.

Våra dagvattensystem är till för att avleda vatten genom ledningar och öppna diken. I samband med skyfall är dagvattensystemets kapacitet mycket begränsad i förhållande till regnets intensitet och volym. Det gäller även för markens infiltrationsförmåga som ofta inte räcker till för att ta emot regnmängderna. Följden blir avrinning på markytan som kan leda till översvämning. Beroende på var översvämningen inträffar kan den medföra allvarliga konsekvenser för exempelvis bebyggelse, infrastruktur och samhällsviktig verksamhet.

När ett naturligt markområde bebyggs förändras vattenbalansen, ytavrinningen ökar, infiltrationen minskar och grundvattennivån sänks. Avrinningsförloppen blir snabba eftersom exploaterade områden har en stor andel hårdgjorda ytor. Konsekvenserna av skyfall kommer aldrig att kunna förebyggas fullt ut genom ökad kapacitet i ledningsnäten. Det skulle i de flesta fall vara praktiskt omöjligt och orimligt kostsamt.

Klimatförändringarna beräknas för södra Dalarna medföra ökad nederbörd och tätare intervall mellan intensiva regn. Ett regn som vi idag betraktar som ett 10 års- eller 100 årsregn kommer att inträffa oftare i framtiden. Om regnintensiteten exempelvis ökar med 25 % kommer sannolikheten för det som vi idag kallar ett 100-årsregn att fördubblas.

Kommunens dagvattenstrategi och dagvattenhandbok ger vägledning för hur kommunen mera i detalj arbetar med hantering av dagvatten. Handbokens syfte är att underlätta och effektivisera kommunens handläggning av dagvattenfrågorna.

Enligt strategin ska dagvattnet i första hand omhändertas lokalt genom infiltration och fördröjning. I samhällsplaneringsprocessen ska skyfalls- och dagvattenfrågorna komma in i tidigt skede så att framtida höga flöden och skyfall hanteras på ett hållbart sätt. Det uppnås genom att exempelvis avsätta ytor som tillåts att översvämmas vid skyfall och att höjdsätta mark, bebyggelse och övrig infrastruktur så att dagvatten kan avledas ytligt med självfall till lägre liggande punkter.

5.3.2 Övergripande påverkan

Klimatförändringarna kan påverka dricksvattenproduktion, dagvatten- och avloppssystem. Ökad nederbörd och avrinning samt förändrade grundvattennivåer innebär en högre tillförsel av näringsämnen och humus vilket kan påverka kvalitén i vattentäkterna. En ökad temperatur i vattnet leder

till ökad biologisk tillväxt av alger och mikroorganismer. Det finns en risk att vattenburen smitta ökar. Extrema vädersituationer som skyfall och översvämningar innebär även ökad risk för kemiska föroreningar av vattentäkter. Det innebär också ökad risk för skador på distributionsnätet.

Ökad nederbörd, fler skyfall och större fluktuationer i flöde kan påverka avloppssystemet. Extrema skyfall kan innebära överbelastning och ge risk för bakåtskrämmande vatten med ökade källaröversvämningar som följd samt bräddning av avloppsvatten.

Det första steget i att skyfallssäkra VA-anläggningen är att utreda hur risken ser ut. Inför framtagandet av denna plan har en sådan analys gjorts. Det tillgängliga underlaget har ibland varit bristfälligt och en del av de åtgärdsförslag som ges syftar till att ta fram bättre underlag.

Under 2023 tog Länsstyrelsen tillsammans med Ludvika kommun fram en skyfallskartering över Ludvika tätort. Syftet var att beräkna översvämningssutbredning och flödesvägar vid skyfall. Karteringen togs fram för att kunna användas som planeringsunderlag vid exploatering och att kunna identifiera problemområden i befintlig bebyggelse. Denna skyfallskartering kan även användas vid framtagande av handlingsplan gällande påverkan på den allmänna VA-anläggningen vid skyfall.

5.3.3 Påverkan dricksvattenproduktion

För att minska konsekvenserna av ett skyfall i närheten av kommunens vattenverk bör man i första hand se till att regnmängder leds bort från brunnsområden och infiltrationsbassänger utan att intilliggande fastigheter drabbas.

Vid skyfall finns risk för påverkan på råvattenkvalitet. Därför bör eventuella ursköljningar från omkringliggande skogsmarker uppmärksammas, framför allt vid nya avverkade skogsområden. Det krävs också beredskap för utökad provtagning.

5.3.4 Påverkan spillvattenrening

Reningsverken ligger naturligt i de lågt placerade områdena och vid sjöar. Samma sak gäller vid avloppsreningsverken som för vattenverken, för att minska konsekvenserna av ett skyfall i närheten av ett avloppsreningsverk bör man i första hand se till att regnmängder leds bort från reningsverken och att det kan ske utan att det drabbar intilliggande fastigheter.

Vid ett skyfall eller höga flöden i recipienten är det viktigt att ha koll på nivåer i recipient och i reningsverkets bassänger för att undvika att vatten tränger in baklänges i verken.

5.3.5 Påverkan ledningsnät

Förutom som tidigare nämnts innebär skyfall i de flesta fall att dagvattenledningar kommer att gå fulla med vatten och att det kan vara svårt att förhindra. Genom att undersöka rinnvägar vid skyfall går det att i förväg

upptäcka möjliga förträngningar och platser där bort- och sönder spolning kan ske.

För avloppspumpstationer ska bräddavlopp kartläggas så att det finns möjlighet att kunna proppa dessa vid högt vatten beroende på skyfall.

På en del ställen är rännstensbrunnar inkopplade på spillvattenledningar där det inte finns dagvattenledningar utbyggt. I centrala Ludvika finns det ett antal kombinationsbrunnar med spillvatten och dagvattenledningar med öppna rännor, där det finns risk att vid ett skyfall dagvatten bräddar över till spillvattenledningar. En utredning som identifierar dessa ställen ska göras samt en utbyggnadsplan för att bygga bort dessa möjligheter till bräddning.

5.3.6 Åtgärder

Under perioden 2024 – 2028 är följande åtgärder prioriterade:

Åtgärd	Motiv	Kommentar
Ta fram handlingsplan för skydd av brunnsområden och infiltrationsbassänger	Förhindra inträngning av regnvatten	Hänsyn behöver tas till omkringliggande fastigheter
Undersök om möjligheter till invallning av pumpstation vid intag av råvatten.	Förhindra inträngning av regnvatten	
Ta fram handlingsplan för att bortleda vatten från reningsverksområden vid större regnmängder	Stora regnmängder kan tränga in i reningsverk och orsaka problem	
Utred ställen med kombinationsbrunnar där dagvatten kan rinna över till spillvattenledning samt ta fram åtgärdsplan	Minska andelen tillskottsvatten till reningsverk	
Utred möjligheterna att kunna proppa bräddavlopp vid avloppspumpstationer samt ta fram åtgärdsplan	Förebygga att regnvatten tränger in i pumpstationer via bräddavlopp	

6 Anslutning till verksamhetsområde för allmän VA-anläggning

6.1 Prioriterade områden

I samband med att VA-översikten för Ludvika kommun togs fram identifierades ett antal bebyggelseområden, i enlighet med §6 i Vattentjänstlagen kan dessa definieras vara av den karaktären att de med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljön kan behöva lösa vatten- och avloppsförsörjningen i ett större sammanhang.

I rapport 2020:3 Bebyggda områden med eventuellt behov av allmänna vattentjänster har Länsstyrelsen Dalarna tagit fram underlag som kan underlätta kommunernas långsiktiga VA-planering. Inom Ludvika kommun har 48 områden med 20 eller flera hus (åretruntbostäder och/eller fritidshus)

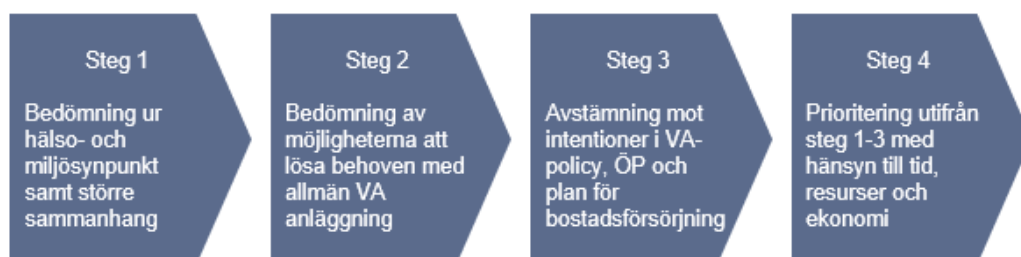
identifierats genom digital analys av geografisk information (GIS-analys). Resultatet i rapporten har använts som ett underlag för kommunens behovsbedömning i arbetet med den långsiktiga planeringen av dricksvattenförsörjning och avloppsrening. Resultaten kan även utgöra underlag för tillsyn över små avlopp. Resultaten är inte ett ställningstagande från Länsstyrelsen angående kommunernas ansvar att förse bebyggelsen med allmänna vattentjänster enligt gällande lagstiftning.

I arbetet med vattentjänstplanen har identifierade områden analyserats och 16 områden har i dagsläget prioriterats där behovet av allmän VA-försörjning har bedömts enligt modellen nedan. Resultatet i utbyggnadsområden, utredningsområden och bevakningsområden redovisas på karta i bilaga 1 - 3.

Permanentboende och fritidsboende hanteras på samma sätt ur VA-perspektiv då fastighetens behov av vattentjänster är avgörande.

6.2 Modell behovsbedömning

Vid prioritering av områden (16 stycken) som kan bedömas ha behov av allmän VA-försörjning enligt lagen om allmänna vattentjänster behöver både behov och möjligheter vägas samman så att en samlad bedömning för områdena kan erhållas.

I steg 1 bedöms områdenas behov av allmän VA-försörjning utifrån hälso- och miljöaspekter samt begreppet större sammanhang.

Behoven styrs av antalet fastigheter, om fastigheterna befinner sig i ett större sammanhang samt bebyggelseutvecklingen inom det specifika området. Vidare tas hänsyn till miljö- och hälsoskydd utifrån markens förutsättningar för enskilt avlopp och påverkan på dricksvattentäkter, närliggande recipienters och naturmiljöns känslighet samt utsläppssituationen från enskilda avloppsanläggningar.

Bedömningsparametrar gällande behov

Större sammanhang

- A. Antal fastigheter
- B. Andel fritidshus och dess nyttjandegrad
- C. Bebyggelseutveckling

Hälso- och miljöskäl

- D. Förutsättningar för dricksvattenförsörjning
- E. Känslighet recipient och naturmiljö
- F. Utsläppssituation och förutsättningar för enskilda avlopp

I steg 2 bedöms möjligheterna att lösa behoven med allmän VA-anläggning utifrån mark- och grundvattenförhållanden, anslutningskostnader, intresse för att tillgodose behovet på annat sätt samt eventuella samordningsvinster.

Bedömningsparametrar gällande möjligheter

- G. Möjligheter att tillgodose behovet på annat sätt än allmän VA-anläggning
- H. Fastighetsägarens intresse och kostnad för att tillgodose behovet på annat sätt än allmän VA-försörjning
- I. Kostnad för att bygga ut allmän VA-anläggning
- J. Samordningsvinster vid anslutning till allmän VA-anläggning

Ovanstående bedömningsgrunder i form av behov och möjligheter värderas tillsammans i en bedömningsmodell, vilken ger ett underlag till den slutliga prioriteringen.

I steg 3 bedöms om en eventuell utbyggnad stämmer med intentionerna i kommunens VA-policy, översiktsplan, etc.

I steg 4 sker sammanvägning av bedömningarna i steg 1 - 3 och en prioritering görs av VA-utredningsområdena.

6.3 Utbyggnadsplan allmän VA-anläggning

VA-utbyggnadsplanen är vägledande och fungerar som underlag för beslut vid utökning av verksamhetsområdet för allmän VA-anläggning.

Med utgångspunkt från målsättningar i VA-policyn har en samlad bedömning skett av vilka områden som föreslås erhålla allmän VA-försörjning.

Utbyggnadstakten är bedömd utifrån vad som anses skäligt utifrån nuvarande kunskap om behov, ekonomi samt befintliga och planerade resurser.

Flera områden kan vid kommande revideringar av Vattentjänstplanen successivt med stöd av ovanstående modell prioriteras in i listan för utökning av verksamhetsområdet för allmän VA-anläggning.

Senaste årens utbyggnader enligt gällande VA-plan i Dröverka, Saxhyttan, Kyrkviken (ca 250 fastigheter) samt pågående utbyggnad av södra Saxdalen har inneburit att stora investeringar och resurser har satsats. Även ombyggnaden av Rv 50 har inneburit stora investeringar och förnyelse av VA-ledningar. Utöver nedan prioriterade områden finns det under de kommande åren stora behov av att prioritera underhåll av befintlig VA-anläggning.

Nedan redovisas de olika områdena som identifierats under framtagande av Vattentjänstplanen.

Nr	Område	Antal fast.	Tidplan	VA-situation idag	Kommentar
Utökning av verksamhetsområde för allmän VA-anläggning (bilaga 1)					
1	Västansjö	90	2023-2025		Arbete med verksamhetsområde för Vatten och Spillvatten pågår
2	Halvars	34	2024-2025		Arbete med verksamhetsområde för Vatten och Spillvatten pågår
3	Burens riksväg 66	6	2024-2025	Enskilt vatten och enskilt avlopp	Vattenbrist förekommer, svårt ordna enskilda avlopp. Arbete med verksamhetsområde för Vatten och Spillvatten ej påbörjat.
4	Ågårdén	15	2024-2025	18 fast. allmänt vatten övriga enskilt vatten. 18 fast. allmänt avlopp övriga enskilt avlopp eller saknar avlopp	Kvalitetsproblem på dricksvatten. Arbete med verksamhetsområde för Vatten och Spillvatten ej påbörjat.
5	Jägarnäs-Krabo	6	2025-2026	Enskilt vatten och enskilt avlopp	Inom vattenskyddsområde. Nära befintlig allmän VA-anläggning. Arbete med verksamhetsområde för Vatten och Spillvatten ej påbörjat.
	Exploateringar		Löpande när behov uppstår	Utbyggnad vid exploatering inom och utanför VO	Genomföra detaljplaner där verksamhetsområde för VA har förutsatts. Tillgodose kommunens behov av bostadsbyggande, verksamheter och service i tätorterna
Områden där särskild utredning ska ske (bilaga 2)					
	Rämsbyn	ca 100	2024	Gemensamhetsanläggningar och enskilda avlopp	Särskild utredning avseende behov och möjligheter enl. 6 § LAV

Vallen	100	2025	Gemensamt och enskilt vatten samt enskilt BDT-avlopp och slutna tankar för WC	Särskild utredning avseende behov och möjligheter enl. 6 § LAV
Områden där utvecklingen av bedömningskriterierna bör bevakas och följas upp i samband med revidering av vattentjänstplanen.				
Utifrån nuvarande fakta och kunskap ser kommunen inte att det föreligger behov i enlighet med 6 § LAV i andra områden än de som är prioriterade och tidsatta gällande utökning av verksamhetsområde för allmän VA-anläggning. Om förändrade förutsättningar uppkommer i de områden som benämnts med bevakningsområde ska utredning ske om behov föreligger enligt 6 § LAV med beaktande av tillägget att "särskild hänsyn tas till förutsättningarna att tillgodose behovet av en vattentjänst genom en enskild anläggning som kan godtas med hänsyn till skyddet för människors hälsa och miljön". Resultatet av utredningen kommuniceras i aktuellt område innan beslut om verksamhetsområde tas.				
Bevakningsområden sorterade i bokstavsordning utan inbördes prioritering (bilaga 3)				
Botåker	15	Bevakning	Enskilt vatten och enskilt avlopp	Bevakningsområde
Burens	16	Bevakning	Gemensamt och några enskilt vatten samt enskilt avlopp	Bevakningsområde
Gonåsheden	20	Bevakning	Enskilt vatten och enskilt avlopp	Bevakningsområde
Norra Saxdalen	35	Bevakning	Enskilt vatten och enskilt avlopp	Bevakningsområde
Norra Uvberget	30	Bevakning	Enskilt vatten och enskilt avlopp	Bevakningsområde
Norrvik	25	Bevakning	Enskilt vatten och enskilt avlopp	Bevakningsområde
Sandviken	25	Bevakning	Allmänt vatten och några enskilt vatten samt enskilda avlopp	Bevakningsområde
Stensbo	30	Bevakning	Enskilt vatten och blandade avlopps-lösningar	Bevakningsområde
Storgårdsnäset	35	Bevakning	Några med allmänt annars gemensamt vatten och enskilt avlopp	Bevakningsområde
Sörviklandet	30	Bevakning	Gemensamt och enskilt vatten, ett minireningsverk och någon infiltration. Allmänt VA är framdraget till	Bevakningsområde

				området genom privat initiativ.
Örtjärn, Fjällberget	24	Bevakning	Enskilt vatten och enskilt avlopp	Bevakningsområde

För de utbyggnadsområden (område 1 – 5 ovan) där behov föreligger i enlighet med 6 § LAV och som tidplanerats i denna plan finns tillräcklig kapacitet gällande vattenförsörjning och behandling av spillvatten i befintliga vatten- och reningsverk.

Beskrivning av prioriterade områden

Västansjö (nr 1)

Drygt ett 100-tal fastigheter avses ingå i verksamhetsområdet. Det finns flera obebyggda fastigheter i området.

En byggnadsplan för fritidsbebyggelse i delar av Järnsta-området fastställdes 1965. I framtagnet av förslaget till byggnadsplan för de drygt 20 tomterna gjordes det en vatten- och avloppsutredning. Den kom där fram till att dricksvattenförsörjningen skulle ske genom en gemensam vattentäkt. Fritidsbebyggelsen skulle inte få förses med några anordningar som påkallade avloppsledningar.

En inventering av samtliga avloppsanläggningar 2016 visade att det förekom större och mindre brister på ca två tredjedelar av avloppsanläggningarna i området. Dessutom finns det ett flertal anläggningar med enbart stenkista för kvittblivning av bad-, disk- och tvättvatten, vilket inte heller är godtagbart idag.

På ett flertal fastigheter i Järnsta-området finns det inte möjlighet att anlägga enskilda avloppsanläggningar med konventionell teknik, då det är nära till berg. I de lägre belägna områdena i Västansjö är jordarterna tätare och det är även där svårt att anlägga enskilda avlopp på många platser. Under flera årtionden har kommunen fått önskemål från fastighetsägare om kommunalt spillvatten.

Kvalitetsproblem förekommer även beträffande vattenförsörjning i ett antal brunnar. I borrhade brunnar främst beträffande fluorider, men även radon, uran och nitrit har påträffats.

Halvars (nr 2)

Ett kommunalt verksamhetsområde för vatten och avlopp fastställdes för delar av Gonäs och Blötberget redan 1971. Ungefär samtidigt fastställdes en byggnadsplan för området norr om detta. Planområdet utgör till största delen det område som nu föreslås bli kommunalt verksamhetsområde. Inför framtagnet av förslaget till byggnadsplan för de nya tomterna gjordes det en utredning av VIAK om hur vatten- och avloppsfrågorna skulle lösas. De kom då fram till att dricksvattenförsörjningen skulle ske genom en gemensam djupborrad brunn. Bad-, disk- och tvättvatten skulle kunna infiltreras i mark. WC skulle få anslutas först då kommunalt spillvatten hade dragits fram. Krav på modern standard har ändå medfört att de flesta fastigheterna har WC idag.

Miljö- och byggenheten gjorde 2015 en inventering av de avloppsanläggningar i området, där det hade inkommit klagomål. Stora olägenheter konstaterades vid tillsynen, främst beträffande en gemensamhetsanläggning för sex fastigheter.

I maj 2023 gjordes en ny inventering i hela området. Olägenheterna gällande gemensamhetsanläggningen kvarstår med undantag för slamavskiljaren. Utöver det konstaterades det att ett tiotal övriga fastigheter har så dåliga anläggningar att det blir aktuellt med förbud att använda dessa eller krav på åtgärder, om inte allmänt VA dras fram.

Kvalitetsproblem har påträffats på vattnet från den gemensamma vattentäkten och i enskilda brunnar, främst beträffande radon och fluorider.

Totalt ingår ca 40 fastigheter, varav några obebyggda i förslaget till verksamhetsområde. Allmänt dricksvatten är redan framdraget till ett tiotal fastigheter.

Burens rv. 66 (nr 3)

I området är sex bostadsfastigheter berörda. Även en industrifastighet önskar allmänt VA. Flera avloppsanläggningar i området är mycket dåliga. Fastigheterna sluttar ner mot riksvägen. Det är mycket svårt att anordna enskilda avloppsanläggningar, främst på grund av platsbrist nedanför bostäderna. Vattenbrist förekommer i området. Allmänt VA finns på andra sida riksvägen.

Ågården (nr 4)

En grupp på 10-15 fastighetsägare vände sig 2021 till Länsstyrelsen med önskemål om att kommunen skulle föreläggas enligt 6 § i lagen om allmänna vattentjänster att tillhandahålla vatten- och spillvattentjänster på Ågårdsvägen. I det aktuella området utgörs jordarten av siltig, sandig morän, enligt SGU:s kartvisare och äldre kartmaterial. Marken bedöms ha medelhög genomsläpplighet. Grundvattnet ligger högt i området. Detta medför att det blir svårt att anlägga nya avloppsanläggningar med dagens krav. I de sjönära områdena ligger grundvattnet högt och vissa fastigheter ligger på i stort sett samma nivå som sjön Väsman. Där är det t.o.m. svårt att anlägga minireningsverk.

Myndighetsnämnden har bekostat några vattenanalyser i området och erbjudit fritidshusägare hjälp med vattenprovtagning. Problem förekommer med förhöjda järn-, mangan-, och fluoridhalter i bergborrade brunnar. Några brunnar uppvisar mycket höga radon- och uranhalter. I något fall har även en hög blyhalt konstaterats.

Ca 18 fastigheter har redan allmänt VA, delvis genom ett privat initiativ.

Jägarnäs-Krabo (nr 5)

I området är 8-9 fastigheter berörda. Önskemål finns om ytterligare exploatering. 2015 och 2022 inventerades sex befintliga avloppsanläggningar i området. Anläggningarna uppvisar allt från mycket stora brister till i närmast godtagbar standard. Området bör prioriteras för utbyggnad på grund av läget

inom Östansbo vattenskyddsområde. Fastigheterna har egna bergborrade vattentäkter.

6.4 Process utökning av verksamhetsområde för allmän VA-anläggning

Myndighetsnämnden miljö och bygg fångar genom sin VA-tillsyn upp behov gällande miljö- och avloppssituationen utanför VA-verksamhetsområdena.

Myndighetsnämnden miljö och bygg identifierar de områden som har behov av allmän VA-försörjning enligt lagen om allmänna vattentjänster (6 §).

1. En VA-utredning genomförs av myndighetsnämnden miljö och bygg i samverkan med VA-huvudmannen. Där ”särskild hänsyn tas till förutsättningarna att tillgodose behovet av en vattentjänst genom en enskild anläggning som kan godtas med hänsyn till skyddet för människors hälsa och miljön”.
2. Utredningens förslag kommuniceras med fastighetsägarna i identifierat område.
3. VA-utredningens förslag till utökning av verksamhetsområde behandlas i samhällsutvecklingsberedningen (förtroendevalda och tjänstemän från Ludvika kommun, VA-huvudmannen och övriga kommunala bolag).
4. VA-huvudmannen planerar för VA-utbyggnaden och förbereder beslut till kommunfullmäktige genom att ge förslag till avgränsningar av verksamhetsområde, utför tidsplan samt kostnads- och finansieringskalkyler. Motiven till att bilda ett nytt verksamhetsområde skrivs av verksamhetsområde miljö och bygg och biläggs till beslutet.
5. Myndighetsnämnden miljö och bygg får ärendet på remiss och svarar tillbaka till huvudmannen.
6. VA-huvudmannen har en övergripande plan för information, rådgivning och kommunikation. Fastighetsägarna informeras om kommande VA-utbyggnad, avgifter, tidsplan och motiven till dessa. Vid behov hålls samrådsmöte med VA-huvudmannen (i samverkan med myndighetsnämnden miljö och bygg). Genomförandeplan och tidsplan justeras efter synpunkterna från samrådet. Rapportering sker till samhällsutvecklingsberedningen.
7. VA-huvudmannen skriver förslag till beslut om nytt VA-verksamhetsområde.
8. Kommunfullmäktige beslutar om VA-verksamhetsområdet
9. Utbyggnad genomförs av VA-huvudmannen.

6.5 Åtgärder

Under perioden 2024 – 2028 är följande åtgärder prioriterade:

Åtgärd	Motiv	Kommentar
Genomföra utbyggnad av verksamhetsområde för allmän VA-anläggning enligt sammanställningen under 6.3 ovan.	Med stöd av behovsbedömningen enligt modellen ovan	
Bevakning av områden som i 6.3 angivits som bevakningsområden.	Bevaka utvecklingen i områden som inte prioriterats under planperioden.	
Utforma rutiner och processer tillsammans med WBAB gällande anslutningskostnad och annan praktisk information vid föreläggande inom verksamhetsområde för allmänt VA.	Tydliga rutiner och processer som kvalitetssäkrar handläggningen och kommunikationen med fastighetsägare.	

7 VA-försörjning utanför verksamhetsområde för allmän VA-anläggning

En fastighet som inte ingår i verksamhetsområde för allmänna VA-tjänster har enskild VA-försörjning. Det innebär att den enskilde fastighetsägaren, en VA-förening eller en samfällighet ansvarar för tillgången till dricksvatten och att tar hand om spillvatten samt i vissa fall även dagvatten. I vardagligt tal och i lagstiftningen används begreppet enskilda avlopp som benämning på anläggningar där spillvatten från främst hushåll renas.

7.1 VA-planering utanför verksamhetsområde för allmän VA-anläggning

I det här avsnittet presenteras hur Ludvika kommun arbetar med VA-försörjningen i de områden som inte är anslutna till allmän vatten- och avloppsförsörjning.

Den enskilda VA-försörjningen kan praktiskt och juridiskt ordnas på olika sätt

Den vanligaste formen av enskild VA-försörjning är att det på en fastighet finns en brunn för dricksvattenförsörjning och ett enskilt avlopp för att rena spillvattnet från hushållet. Fastighetsägaren ansvarar för att försörjningen av dricksvatten håller tillräckligt hög kvalitet för att användas som dricksvatten och att omhändertagandet av spillvatten uppfyller gällande lagkrav.

Ibland har flera fastighetsägare gått ihop och ordnat dricksvattenförsörjning eller avloppsrening genom servitutsavtal. Servitutsavtalet ger en eller flera

fastigheter rätt att använda anläggningar belägna på en annan fastighet. Ansvar för anläggningarna ligger antingen på den fastighetsägare där anläggningen är placerad eller enligt vad som anges i servitutsavtalet.

Flera fastigheter kan gå samman och bilda en gemensamhetsanläggning, samfällighetsförening eller VA-förening med lokalt ordnad dricksvattenförsörjning och/eller omhändertagande av spillvatten. Det innebär att alla delägare har samma rättigheter och skyldigheter för dricksvattenförsörjning och/eller omhändertagande av spillvatten i anläggningen.

Gemensamhetsanläggningar, samfällighetsföreningar eller VA-föreningar kan ordna ett ledningsnät som är anslutet till den allmänna VA-anläggningen via avtal. Det kan även förekomma enskilda fastigheter som är anslutna via avtal men det är mindre vanligt. Anslutning via avtal innebär att en fastighet eller ett område försörjs med dricksvatten från kommunens vattenledningsnät eller att spillvattnet leds bort via kommunens spillvattenledningsnät. Fastigheter eller områden med avtalsanslutning ligger inte inom verksamhetsområde för allmän VA-försörjning.

Fastighetsägaren, samfällighetsföreningen eller VA-föreningen ansvarar för funktionen hos sina egna ledningar, pumpstationer och liknande fram till en förbindelsepunkt som VA-huvudmannen anger. Vid förbindelsepunkten övergår ansvaret för anläggningens funktion och försörjningen till VA-huvudmannen.

7.2 I väntan på allmän VA-försörjning

I kapitel 6.3 framgår vilka områden (VA-utredningsområden) i kommunen som bedömts utgöra ett större sammanhang och skulle kunna omfattas av 6 § i LAV. I dessa utredningsområden har kommunen bedömt om det finns behov av allmän VA-försörjning samt gjort en prioriteringsordning för de områden som har behov av allmän VA-försörjning.

För den som bor i ett område med tidsbestämd planerad utbyggnad gäller att kommunen har bedömt att det finns behov av allmän VA-försörjning. Målet är att bygga allmänt VA för områdena i den ordning de har behov utifrån gällande lagstiftning.

För den som bor i ett VA-utredningsområde som utgör ett s.k. bevakningsområde innebär det att kommunen bedömt att området för närvarande inte kommer att anslutas till verksamhetsområde för allmän VA-anläggning. I kommande bedömningar tas hänsyn till ändrade förutsättningar som exempelvis ökad bebyggelse i området, omvandling till permanentboende, negativ påverkan på människor hälsa eller miljön. Även nya myndighetskrav kan medföra att bedömningen blir att de enskilda lösningarna inte är tillräckliga och att VA-försörjningen behöver lösas i ett större sammanhang.

Även om utbyggnad av verksamhetsområde för allmän VA-anläggning planeras kan en bristfällig enskild anläggning föreläggas med krav i väntan på utbyggnad. Insatsen ska vara skälig och anpassas till riskbild och tidpunkt för anslutning.

Tillstånd kan vara tidsbegränsade. Möjlighet att ansluta sig till allmän VA-anläggning ges när förutsättningar finns.

7.3 Enskild VA-försörjning

Det finns en rad krav och lagar som berör enskilda VA-anläggningar och som respektive fastighetsägare, samfällighetsförening eller VA-förening måste hantera. Enskild VA-försörjning berör därför Ludvika kommun på flera sätt. Främst har kommunen en roll som tillsynsmyndighet och beslutande organ med möjlighet att reglera verksamheter. Men kommunen fungerar även som en hjälp vid generella ärenden när fastighetsägare behöver stöd och information om vad som gäller.

Kommunens skyldigheter vid enskild VA-försörjning är:

- Myndighetsnämnden miljö och bygg har tillsynsansvar för vattentäkter som försörjer fler än 50 personer, tar ut mer än 10 m³ vatten per dygn eller som försörjer en kommersiell verksamhet. Tillsynen ska säkerhetsställa att vattentäkterna uppfyller de krav som Livsmedelsverket ställer på till exempel vattenkvalitet och egenkontroll.
- Myndighetsnämnden miljö och bygg har tillsynsansvar över olägenhet för människors hälsa och för de grundläggande hälsoskyddskraven på bostäder enligt miljöbalken 26 kap. 3 § 3 stycket.
- Myndighetsnämnden miljö och bygg har ansvar för prövning och tillsyn av både enskilda avloppsanläggningar och de avloppsanläggningar som ägs av fastighetsägare, samfällighetsförening eller VA-förening och som via ledningar är anslutna till den allmänna VA anläggningen. Tillsynsansvaret omfattar alla enskilda avloppsanläggningar, oavsett storlek. Nämnden kan inom ramen för tillsynsarbetet ställa krav på utformning och funktion hos avloppsanläggningarna.
- Myndighetsnämnden miljö och bygg kan besluta om att inrätta vattenskyddsområden enligt miljöbalken 7 kap. 21 22 § och vattenskydd enligt 40 § i förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd, FMH.
- Myndighetsnämnden miljö och bygg kan föreskriva om tillståndsplikt för grundvattentäkt enligt miljöbalken 9 kap. 10 §.
- Myndighetsnämnden miljö och bygg har ett ansvar att informera privatpersoner, företag och andra förvaltningar inom kommunen i frågor som rör enskild VA-försörjning. Genom systematisk VA-rådgivning kan kommunen underlätta för enskilda och samfälligheter att förbättra sin VA-försörjning.

7.3.1 Enskilda vattentäkter

I Ludvika kommun får ca 3 000 permanentboende sitt dricksvatten från en egen brunn eller från någon form av gemensam anläggning som kommunen inte äger. Bergborrade brunnar är vanligast hos permanentboende men det finns även grävda brunnar. Enskilda vattentäkter omfattas av olika lagstiftning

beroende på hur mycket vatten som tas ut, hur många människor som försörjs från vattentäkten och även vilken typ av verksamhet som nyttar vattentäkten.

Tillgång och kvalitet

Tillgången på grundvatten med god kvalitet för enskild vattenförsörjning är generellt god i kommunen. Vattenbrist har uppkommit i grävda brunnar under torrsomrar.

Kvalitetsproblem förekommer på vattnet i egna brunnar och uppskattningsvis har minst 50 % av brunnarna anmärkningar på vattenkvalitet. De problem som kan förekomma är bakterier, höga radonhalter samt höga halter av järn, mangan, fluorid, uran och tungmetaller.

7.3.2 Små avloppsanläggningar

Ungefär 1 800 fastigheter i Ludvika kommun varav 550 fritidshus har enskilda avloppsanläggningar eller små avlopp. Den vanligaste typen av enskilt avlopp i kommunen är trekammarbrunn och infiltration eller markbädd med vattentoalett påkopplat.

Utsläpp av orenat eller otillräckligt renat spillvatten kan förorena närliggande dricksvattenbrunnar och göra de som dricker vattnet sjuka. Näringsämnen från det orenade eller otillräckligt renade spillvattnet bidrar till övergödning i sjöar, vattendrag och hav. Spillvatten från hushåll definieras som avloppsvatten och måste därför renas, enligt miljöbalken 9 kap 7 §:

”Avloppsvatten ska avledas och renas eller tas om hand på något annat sätt så att olägenhet för människors hälsa eller miljön inte uppkommer. För detta ändamål skall lämpliga avloppsanordningar eller andra inrättningar utföras”.

Fastighetsägarens ansvar

En avloppsanläggning med en ansluten vattentoalett måste ha både slamavskiljning och efterföljande rening. Efterföljande rening kan till exempel vara en infiltration, markbädd eller ett minireningsverk. Bestämmelserna om utsläpp av avloppsvatten gäller för alla fastigheter som har indraget vatten eller avloppsrör ut från huset. Reglerna gäller också för fritidshus. Det är fastighetsägarens ansvar att se till att avloppsanläggningen uppfyller reningskraven och sköts enligt gällande myndighetskrav. I ansvaret ligger också att ha kunskap om hur anläggningen fungerar. En avloppsanläggning måste anläggas på lämpligt sätt och underhållas för att orenat avloppsvatten inte ska släppas ut.

Tillstånd och anmälningsplikt för små avlopp

Den som ska inrätta en ny avloppsanläggning behöver ansöka om tillstånd hos Myndighetsnämnden miljö och bygg i Ludvika kommun. Avloppet får inte anläggas innan ett skriftligt beslut har fattats. Det gäller även befintliga anläggningar som åtgärdas. Om avloppsanläggningen bara ska ta hand om annat vatten från hushåll än toalettvattnet, till exempel vatten från bad, disk och tvätt (BDT-vatten) behöver fastighetsägaren anmäla det till miljö- och byggavdelningen.

7.4 Åtgärder

Under perioden 2024 – 2028 är följande åtgärder prioriterade:

Åtgärd	Motiv	Kommentar
Ta fram principer och rutiner för anslutning via avtal	Säkerställa lika behandling vid anslutningar	Ta fram principer för i vilka fall och på vilka villkor fastighetsägare utanför verksamhetsområde ska kunna ansluta till allmän VA-anläggning.
Översyn av kunder som är anslutna utanför gällande verksamhetsområde och vilka avtal som är skrivna med dessa.	Säkerställa lika behandling vid anslutningar	Kan även finnas behov av att utöka verksamhetsområde om flera är anslutna via avtal.
Digitalisering av enskilda avloppsanläggningar	Myndighetskrav. Skapa digitalt register Underlätta uppföljning	Bättre möjligheter att ta fram olika typer av statistik.

8 Organisation, uppföljning och revidering

Under planperioden ska en VA-grupp finnas som ansvarar för att planera, samordna och följa upp Vattentjänstplanen. VA-gruppen består av ansvarig tjänsteman från kultur- och samhällsutvecklingsförvaltning, kommunstyrelsens förvaltning och Wessman Vatten & Återvinning AB. Sammankallande är verksamhetsområde planering. Gruppen bör genomföra minst fyra möten per år.

VA-gruppen kan adjungera fler personer efter behov. VA-gruppen har att under planperioden bedöma behovet av att inkludera säkerhetsaspekter i planarbetet, till exempel genom dialog med kommunens säkerhetssamordnare.

Styrgruppen består av vd Wessman Vatten & Återvinning AB, förvaltningschef kultur- och samhällsutvecklingsförvaltningen och säkerhetschef kommunstyrelsens förvaltning. VA-gruppen ska i strategiska ställningstaganden och vägval föra dialog med styrgrupp som är beredande i ärenden som behöver beslutas i kommunstyrelse eller kommunfullmäktige. Utöver dialogen med styrgruppen så ska även samhällsutvecklingsberedningen informeras regelbundet.

Vattentjänstplanen följs upp årligen av VA-gruppen, behov av revidering av tidplaner beslutas av styrgruppen.

Vart fjärde år görs en större översyn och åtgärder planeras om eller läggs till i handlingsplanerna för att vattentjänstplanen ska hållas aktuell. Revidering initieras av kommundirektör, utförs av VA-gruppen och vattentjänstplanen beslutas/aktualiseras av kommunfullmäktige.

9 Strategisk miljöbedömning

Enligt 2 § miljöbedömningsförordning (2017:966) ska betydande miljöpåverkan antas om en plan avser exempelvis vattenförvaltning. Trots bestämmelsen i 2 § MBF krävs också att planen uppfyller kriterierna i 6 § eller i bilagan i samma förordning. Vattentjänstplanen uppfyller inte kriterierna i 6 § MBF och avser inte att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som omnämns i 6 §.

En undersökning har enligt 6 kap. 5 § miljöbalken gjorts för att bedöma om genomförandet av planen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Undersökningens utfall visar att vattentjänstplanen inte innebär en betydande miljöpåverkan.

Med anledning av undersökningens utfall kommer inte Ludvika kommun genomföra en strategisk miljöbedömning med tillhörande miljökonsekvensbeskrivning i samband med upprättandet av vattentjänstplanen.

10 Sammanställning åtgärder

Följande tabell sammanställer vattentjänstplanens prioriterade åtgärder under perioden 2024 – 2028 med ansvar och tidplan. Tidplan kompletteras till Granskningssamrådet.

KSUF Kultur och samhällsutvecklingsförvaltningen
VA-huvudman Wessman Vatten & Återvinning AB

Nr	Åtgärd	Ansvar	Tidplan (år)
1	Vid revidering av översiktsplanen ska denna uppdateras med skydd för vattentillgångar i Ludvika kommun samt nya och befintliga vattenskyddsområden	KSUF	- Arbetet med kommunens översiktsplan pausat
2	Utveckla kravet på vad en VA-utredning behöver innehålla i samband planering av nybyggnation	KSUF	2024 - 2025
3	Ta fram nödvattenplan	Kommunstyrelsen	2025
4	Ta fram kommunal vattenförsörjningsplan	Kommunstyrelsen	2025 - 2026
5	Ta fram riktlinjer för kostnadstäckning via VA-taxans anläggningsavgift vid anslutning till den allmänna VA-anläggningen	VA-huvudman	2024
6	Ta fram en långsiktigplan för taxeutveckling gällande både anläggningsavgiften och brukningsavgiften	VA-huvudman	2024 - 2025
7	Upprätta krisberedskapsplan för dricksvattenförsörjningen	Kommunstyrelsen	2026

8	Ta fram förnyelseplaner för befintliga VA-anläggningen (vattenverk, reningsverk ledningsnät)	VA-huvudman	2026
9	Ta fram en plan för att säkerställa att VA-huvudmannen har nödvändiga tillstånd eller avtalsrätt för ledningsnätet	VA-huvudman	2024
10	Översyn av nuvarande verksamhetsområden och dess indelning i vatten-, spill- och dagvatten	VA-huvudman	2025
11	Genomgång och aktualisering av vattenskyddsområden med vattenskyddsföreskrifter	VA-huvudman	Pågår, klart 2025
12	Ta fram handlingsplan för skydd av brunnsområden och infiltrationsbassänger	VA-huvudman	2024
13	Undersök om möjligheter till invallning av pumpstation vid intag av råvatten.	VA-huvudman	2024
14	Ta fram handlingsplan för att bortleda vatten från reningsverksområden vid större regnmängder	VA-huvudman	2024
15	Utred ställen med kombinationsbrunnar där dagvatten kan rinna över till spillvattenledning samt ta fram åtgärdsplan	VA-huvudman	2025
16	Utred möjligheterna att kunna proppa bräddavlopp vid avloppspumpstationer samt ta fram åtgärdsplan	VA-huvudman	2025
17	Genomföra utbyggnad av verksamhetsområde för allmän VA-anläggning enligt sammanställningen under 6.3 ovan.	VA-huvudman	2024 - 2027
18	Bevakning av områden som i 6.3 angivits som bevakningsområden.	Kommunstyrelsens förvaltning, verksamhetsområde miljö och bygg	Löpande
19	Utforma rutiner och processer tillsammans med WBAB gällande anslutningskostnad och annan praktisk information vid föreläggande inom verksamhetsområde för allmänt VA.	Kommunstyrelsens förvaltning, verksamhetsområde miljö och bygg	2024
20	Ta fram principer och rutiner för anslutning via avtal	VA-huvudman	2025
21	Översyn av kunder som är anslutna utanför gällande verksamhetsområde och vilka avtal som är skrivna med dessa.	VA-huvudman	2025
22	Digitalisering av enskilda avloppsanläggningar	Kommunstyrelsens förvaltning, verksamhetsområde miljö och bygg	2025

11 Ordlista och begreppsförklaring

ALLMÄN VATTEN OCH AVLOPPSANLÄGGNING (ALLMÄNT VA)

En VA-anläggning över vilken en kommun eller kommunalt bolag är huvudman (ansvarar) och som har ordnats och används för att uppfylla huvudmannens skyldighet enligt lagen om allmänna vattentjänster. I den allmänna VA-anläggningen ingår ledningsnät, pumpstationer, verk samt andra anordningar, som krävs för att VA-anläggningen ska fungera på avsett sätt. Benämns också som allmänt VA.

AVLOPPSVATTEN Ett gemensamt namn på dagvatten, dränvatten och spillvatten.

BRÄDDNING En bräddning innebär ett tillfälligt utsläpp av orenat avloppsvatten till följd av att ledningsnät eller reningsverk är överbelastat och vattenmängden är större än vad VA-systemet klarar av.

DAGVATTEN I Naturvårdsverkets föreskrift (NFS 2016:6) definieras dagvatten som "Nederbördsvatten, det vill säga regn eller smältvatten, som inte tränger ned i marken, utan avrinner på markytan"

DRÄNVATTEN (dräneringsvatten) Vatten som kommer från dränering av husgrunder och utdikningsområden.

ENSKILD VATTEN- OCH AVLOPPSANLÄGGNING (Enskilt VA) En VA-anläggning som inte är ansluten till den allmänna VA-anläggningen. För den enskilda anläggningen ansvarar den eller de fastigheter som nyttjar anläggningen

FÖRBINDELSEPUNKT Gräns mellan VA-huvudmannen och fastighetsägarens ansvarsområde, normalt 0,5 meter utanför fastighetsgräns.

GEMENSAMHETSANLÄGGNING Gemensamhetsanläggningar för VA är en form av VA-lösning när två eller flera fastighetsägare går ihop för att driva en gemensam vatten- och/eller avloppsanläggning.

LAV Lag om allmänna vattentjänster SFS 2006:412

RECIPIENT Sjö, vattendrag, kustvatten eller grundvatten som är mottagare för dagvatten eller renat spillvatten.

SPILLVATTEN I regel förorenat vatten från hushåll, industri m.m. Med spillvatten likställs allt avloppsvatten som huvudmannen bedömer ska avledas till spillvattenledning.

TILLSKOTTSVATTEN Vanligtvis dagvatten, dränvatten och/eller grundvatten som genom felkopplingar och inläckage belastar spillvattenledningar, pumpstationer och avloppsreningsverk.

VA Förkortning för vatten och avlopp.

VA-ANLÄGGNING En anläggning som har till ändamål att tillgodose behov av vattentjänster för bostadshus eller annan bebyggelse.

VA-FÖRSÖRJNING Ordnanade av dricksvatten och spillvatten samt vid behov även dagvatten och dränvatten.

VA-HUVUDMAN Den som äger en allmän VA-anläggning och ansvarar för VA-verksamheten juridiskt och ekonomiskt. Huvudman för den allmänna VA-anläggningen i Ludvika kommun är Wessman Vatten & Återvinning AB.

VA-INSTALLATION Ledningar och därmed förbundna anordningar som inte ingår i en allmän VA-anläggning men som har ordnats för en eller flera fastigheters vattenförsörjning eller avlopp och är kopplade eller avsedda att kopplas till en allmän VA-anläggning,

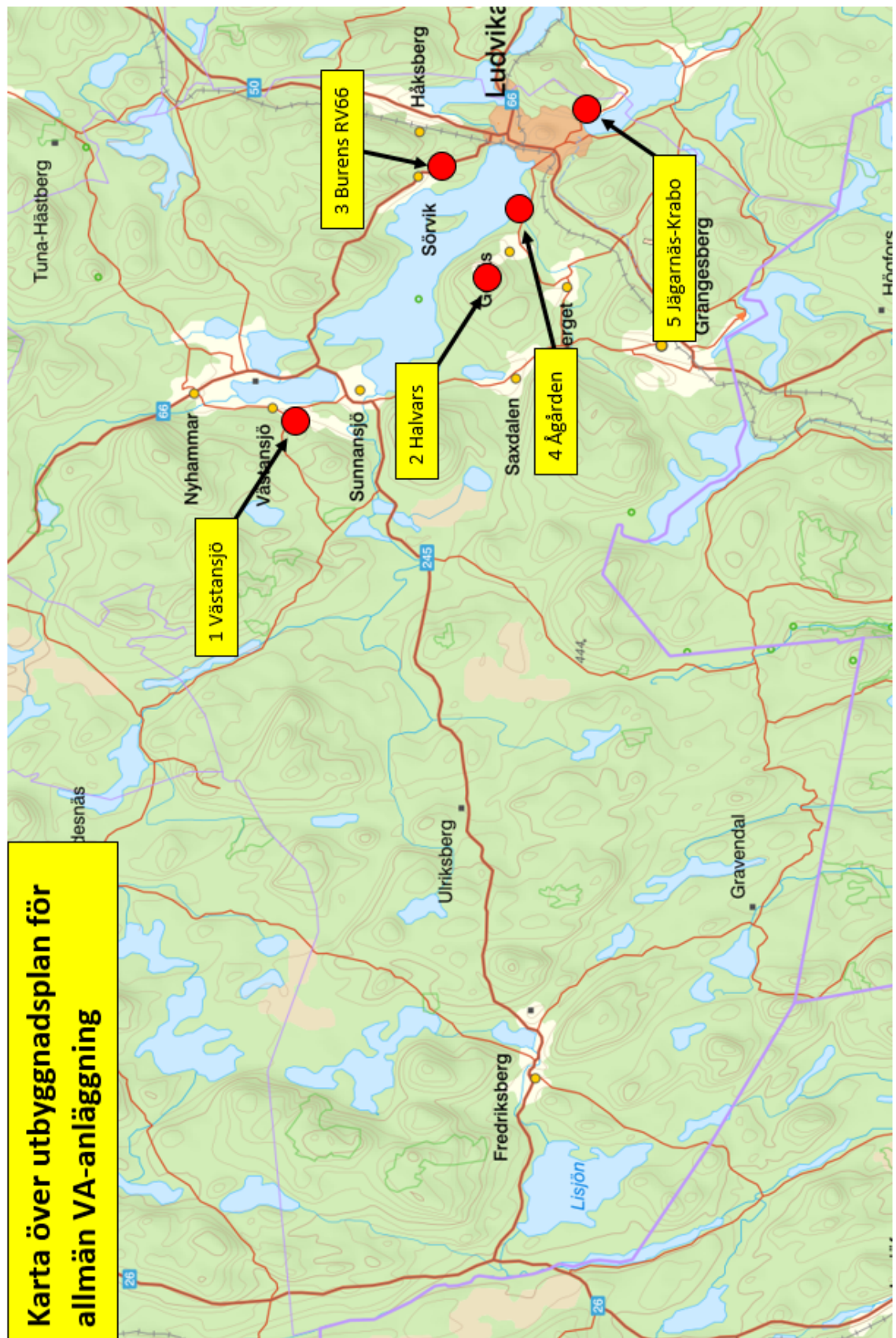
VA-KOLLEKTIV Alla fastigheter som är anslutna till allmänt VA är en del av VA-kollektivet.

VATTENSKYDDSSOMRÅDE Ett geografiskt fastställt område till skydd för en vattenförekomst med betydelse för vattentäkt, antingen för en existerande vattentäkt eller för en möjlig framtida vattentäkt. Till varje vattenskyddsområde finns fastställda föreskrifter som reglerar vad som inte är tillåtet.

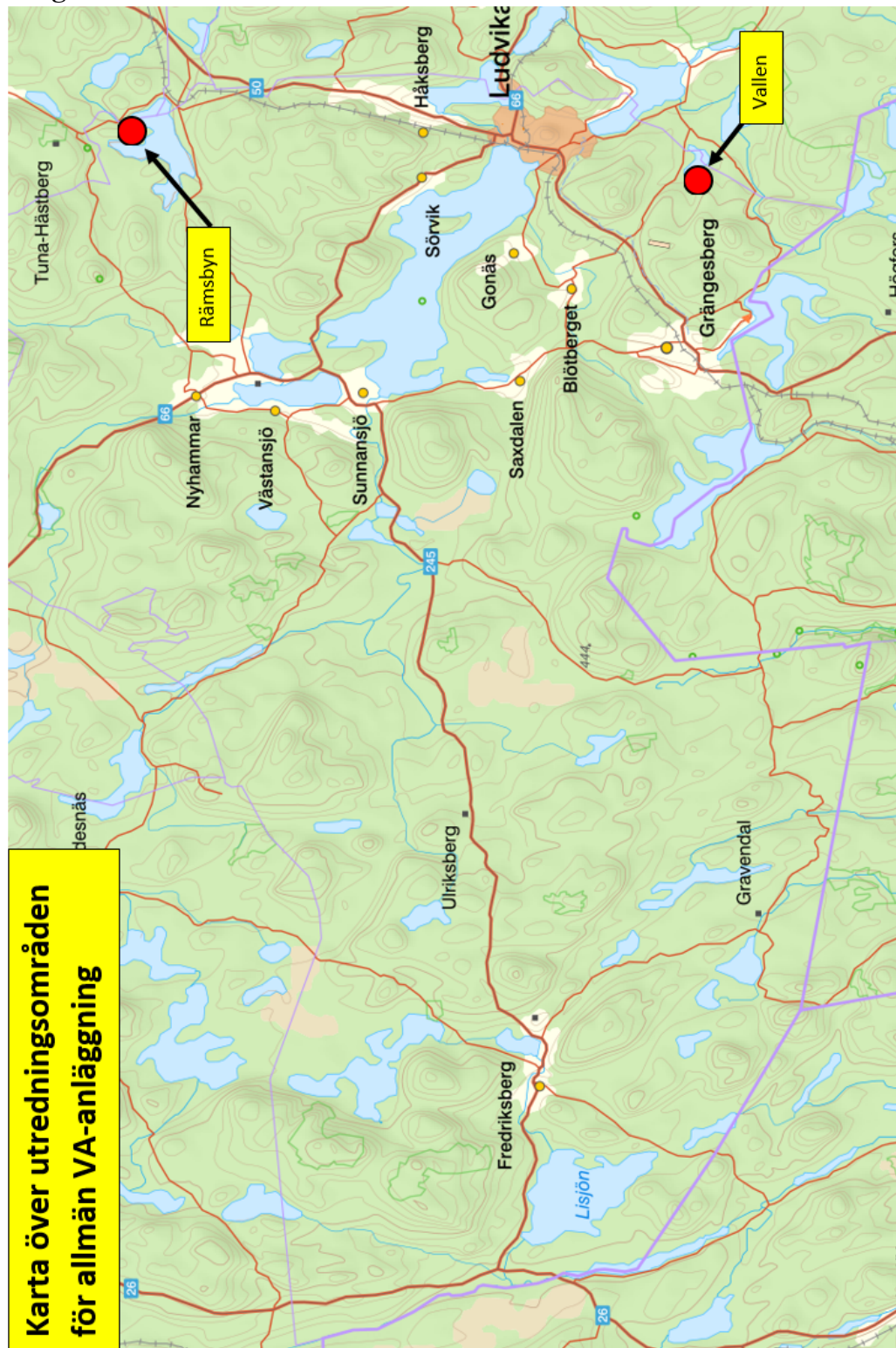
VATTENTJÄNST Inom verksamhetsområde för respektive tjänst tillhandahålla dricksvattenförsörjning (V) samt bortledande och omhändertagande av spillvatten (S) och dagvatten (D)

VERKSAMHETSOMRÅDE (VO) Allmänna vatten- och avloppstjänster bedrivs inom ett av kommunfullmäktige beslutat geografiskt område (verksamhetsområde), inom vilket en eller flera vattentjänster har ordnats eller skall ordnas genom en allmän VA-anläggning.

Bilaga 1

Bilaga 2

Bilaga 3

